

Estonian l.

PEDAGOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K43666-12

1
Aos. Eefriede Leuder

Marta Lammus
Schlosshalde 20-3

Stockund, Sverige,
Djursholmsvägen 45

(14a) Geislingen / Steige
Germany

15. XI. 48.

Kallis Marta!

Saatsin teile väikse pakki jõuluks. Ta number on:

8129 (rahvus üks kaks üheksa).

Panin nalja pärast sisse kaks väikest mänguasja, mis siinsetele lastele suuret rõõmu ja nalja teeb. Linnule tuleb sappa tilk vett sisse jooma, siis puhudes sirtsutab tema nagu lind keenagi. Hoerak on magneetiseeritud. Laps peal neid ärritades riskleval nalja jooksevat ühe teise järel. Minult kuskuld nal ei tahi, kergesti tuleb magneedi plaat ära.

Ma olen sulle väga tänuväärne, et mainisid pr. Barhova elukorda. Olen aastaid teda otsinud, saan teada, et ta viimane on Saksas, pere korda aga ei saanud see inimene midagi ütelda. Proua Barhova on ju inimene, peal järel sellest gruppist, mis 1905 a. töötas, mille laajajärg minu kooli aramine oli jnl. Teine on minust 80. vanem, mina, noorem, olen palju temalt saanud. Nüüd on meil ju palju mälestusi ja mäistame teine teist ühe "pilguks" nagu öeldakse. Mul on ju suur kirjasaatus ja palju sõpru, aga kõik on minust nooremad, kõik ootavad minult rakustarad - trööstikad sõnad, mis siis tuleb välja, et mina pean andma - temale aga

võin ka mina oma häda ja mured kaebada²
mul pole kartust, et ajan Semale pessimismi
peale, nii et mina just kui saan Semalt.

Noortele ei Taha midagi kurba kirjutada, nende elu
nii kui nii kurb. Siis katsud ikka jälle erguta-
da, aga see osutub heine kord kannis väsitavaks,
kui endal kindlat usku või fakte pole. Ma palun üht-
lasi Sult nautuist, et ma täiepäädlikult ~~ad~~ (täpsema)
adressi saamiseks mitte otsi Siin pole ei jõuad
vaid ühe teise isiku poole. Aga Sa tead ise, et minu
kõnemused ses suhtes mind kahlema panivad, kas
võin loota peatselt vastust. Soor aga nuttemini astudes
kontakti vana sobraga oli nii suur, et palusin isikut
kellest teatlik oleu, et ta koke vastab. Meie olime jii sa-
nad pr. B. meie ei saa üheski päeva kaotada. Nüüd oleu
juba 3 nädala eest ühe kirja saanud Semalt, ja ise
oleu ka kirjutanud?

Sa kirjutad, et kannatast rheuma all. Ka mina.
Siinne kliima on ja nii pööraselt niiske. Ma tarvi-
tan vahet üht rohtu, mis üldiselt tuntud on, ta nimi
on "Kloroformliniment". Küll teid teda vist ka on. See
roht mis vales on, tuleb kõvasti sisse vereada ja
villane lapp või villasest sukat jalga tõmmata ja
väga soojalt hoida. Kõige parem on seda teha vastu
ööol. Kui teid seda pole, siis võin saata teda siit.

Üks asi on veel väga hea rheuma vastu. Kui mul sel-
lest räägiti, siis võtsin teda nalgina, aga nüüd näen
et vist ei ole nali. Nimelt - sõnajala lehtedest pa-
di või madrats. Suvel suivatasin sõnajalga, sain
väikse padja, mis mind päriselt voodis minu
jalga all - ja täiesti mul on parem, jalad ei valuta.

2) Minul usun seda, mis üks noor proua / mu
väimehe kusiine, kes ka siia sattus) ütles; et tema
on amale teinud alusmadrassi (lisa alla) sõn-
jaladest ja magat sellel; et selg tal enam ei va-
luta. Seesama proua tarvitab veel radikaalsemat
abinõu: suvel kui olid kõrvenõgesed saadaval piit-
sutas ta aina selga nendega. Igatahes ta ütles, et
on aastaid kannatanud selja rheuma all, õõl läbi
võinud — aga nüüd olla muutus. Kõrvenõge-
seid pole ma tarvitanud. Kas teil seal sõnajalg
on, ei tea, aga kõrvenõgesel vist on küll. Igatahes ei
maks lasta sissejuurduda rheumale. Võib täiesti
liikumise võimetuse minna. Ka on hea paar korda
aastas teha läbi selleri koor. 100 grammi päevas 3 na-
dalat, siis puhata 3 nädalat ja jälle 3 nädalat süüa. Võib
rüüvida; kui hambad head, etse süüa leiva kurna. Olen
ka seda näotanud aastal teinud. Igatahes on mul parem.
Tuleval suvel korjan sõnajalga terve modratsi jaoks.

Unepeetuse vastu ei saa mingit nõu anda. Pulbrite
tarvitamine ei ole soovitat. Siin peab enesele ainult
sisse rääkima, külma verd ja külma sustumist "nombres"
konnale; ei tohi kõne võtta südamesse — ja ei maksa ka
tatta parandada halbu, nat ei lasse ennast parandada. Kui
olin noor, uskusin, et saab teha seda, mis on halb — aga
nüüd ütlen, et ei saa rai tige vake saab. Nii kaua kui see
halb on moraalse või füüsilise pressi all, näib kõik
hea olevat, niipea aga kui ta valla pääseb on jälle vana
lugu kättes. Siin pagulaselus on mul võimalik olnud palj
tulekanna ja ma ütlen, et headus või üldse kõik hea ja
kõik "halb" on inka sünnimaa kaasa antud. Heidi siir-
maks saat ajaga kõverat keppi, mitte päris. Vake silutata
väliselt saab ka palja inimene, mitte päris hea
teha. Kes selles süüdi? Ei tema, aga ta numbers täielikult,
enam see, et ta saatis teda selleks varuks.

20. XI 48.

PEDAGOGIKA
ARHIIVIMUSEUM
FOND K 43666-12

4

Algasin annu kirjaga nagu näeb. Pidin katkestama ja
saan jätkata alles täna. Olin varempeal haige. Mul oli neri-
poletis teroel paremal poolal. Kõrval valus olis, ei saanud 2 tüt ja
päeva ei magada ei süüa. Peapõhjus on vist halb ilu, sest meie
on juba tükk aega päris Londoni udu. Mul on see näht haige
juba bestist, plale kurrumist. Ma ei tohiks mitte järgu teha
sama liigutusi - aga kas kantselei abi tohib või saab sa-
lida oma tööol? Üks päel pidin välja saatma 100 kirja, blan-
kettid sisse toppima: iga kirja jaoks tegin 8 liigutust, see teeb
sõltu 800. Peale selle tuli kirjutada mitu tundi aruemas-
nal. Kuna üheski põletis ei ilmu järele, siis ei tundus ma mi-
dagi sel päeval ja kuna järgmine päev oli pühapäev (harilikult
meie suurim kodune tööpäev), siis hakkasin pesu pesema,
see sätis kolm tundi. Saajan vees pesemine on mul just
kui üsna meelt mõnda, aga külmas vees loputamine ja criti-
säänamine ei taha see parem käsi hästi. Harilikult teeb
seda Ilka. Tema aga oli oma ENUS seltsi koosolekul ja
ma otsustasin pesu mitte vedelede jätta, ja tegin ise ära.
See oli halb käele, juba õhtul hakkas halb. Siiski läksin
järgmisel päeval tööle, sest minu töö on eamane konks
sees, et kui esmaspäeval ei ole töö, siis ei laeta ka püha-
päev palga saamise juures. Töölt tulin suute valuolega raski
ja kaus korda 24 tundi ei saanud ma ei magada ei süüa,
ei tahtunud isegi vett. Täna tulin jälle tööle, sest laupäeval on
lühike tööpäev ja makstakse terve päevapalk. Ega mul hea pole,
peas, alaos ja käevartes pistab ja "hoem", aga homme saab
jälle puhata. Tahaksin sulle pisemalt kirjutada, kuna aga
minu näe pärast kardam seda teha, kirja aga tingimata ära teha
saata, siis jätkan oma kirja edaspidi pärast kaaliliku tervises-
mist. Sülekoigile parimaid pühi saavides S. Lintu